

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม โดยศึกษา บริบทของชุมชน การแพร่ระบาดของ ยาเสพติดในชุมชน การป้องกันยาเสพติดในชุมชน และข้อเสนอแนะของชุมชนในการป้องกัน ยาเสพติด ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บรวบรวมข้อมูลจาก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ประชาชน และเจ้าหน้าที่ใน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์ และการสังเกต ใช้ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น 8 เดือน ตั้งแต่ มกราคม - สิงหาคม พ.ศ.2542 ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชน

การแพร่ระบาดของยาเสพติดในชุมชนมีมาตั้งแต่ประมาณปี พ.ศ. 2525 แล้ว โดยใน ระยะเวลาแรกๆ ยาเสพติดเป็นประเภทกัญชา เฮโรอีน สารระเหย และยาบ้า เป็นต้น ซึ่งมีการ แพร่ระบาดยังไม่มากนัก และพบว่ายาเสพติดประเภท เฮโรอีน สารระเหย มีการใช้เสพกันในกลุ่ม วัยรุ่นที่ไม่เรียนหนังสือและไม่มีงานทำ ส่วนยาบ้าและกัญชามีการเสพในกลุ่มผู้ทำงาน จนประมาณ ปี พ.ศ.2538 เป็นต้นมา ยาบ้าได้เริ่มแพร่ระบาดเข้ามาในชุมชนและเป็นที่ยอมรับของผู้เสพยาเสพติด กันมากขึ้น กลุ่มวัยรุ่นในหมู่บ้านมีการเสพยาบ้ากันมากขึ้น และสามารถจำแนกผู้เสพยาเสพติดใน ชุมชนตำบลนครชุมได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้คือ

1. การเสพยาเสพติดในกลุ่มผู้มีอาชีพการงาน
2. การเสพยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนวัยรุ่น

1. การเสพยาเสพติดในกลุ่มผู้มีอาชีพการงาน

ผู้มีอาชีพการงานมีการใช้ยาเสพติดในขณะกำลังทำงาน ยาเสพติดที่เสพมีทั้งประเภทกัญชาและยาบ้า การเสพกัญชาเพราะเห็นว่ากัญชาจะทำให้ร่างกายทนทานต่อความร้อนของแสงแดด และช่วยให้ทำงานกลางแดดได้ระยะเวลายาวนาน ส่วนการเสพยาบ้าเพื่อช่วยให้ขยันทำงานมากขึ้น มีกำลังแข็งแรงที่จะทำงาน ช่วยให้ไม่ง่วงนอน นอกจากนี้ยังมีความรู้สึกว่ายาบ้าเป็น "ยาขยัน" เพราะเมื่อเสพแล้วจะช่วยให้ทำงานได้ปริมาณมากและทำงานได้นานมากขึ้นอีก การใช้ยาเสพติดในกลุ่มผู้มีอาชีพการงานพบได้ในเกือบทุกกลุ่มอาชีพ ได้แก่ อาชีพการเกษตร รับจ้างขับรถยนต์ กรรมกรก่อสร้าง และผู้ประกอบการค้าขายหาบเร่แผงลอย เป็นต้น

2. การเสพยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนวัยรุ่น

การแพร่ขยายของยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นตำบลนครชุมมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อประมาณปี พ.ศ.2538 เป็นต้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ยาเสพติดที่เสพกันมากที่สุดก็คือยาบ้า สาเหตุที่กลุ่มเยาวชนวัยรุ่นเสพยาเสพติดมาจากการชักชวนของเพื่อน การกระทำตามแบบอย่างของเพื่อน ความต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยการทดลองเสพ เด็กที่มาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น ความต้องการที่มีรายได้จากการขายยาเสพติด แหล่งซื้อขายยาเสพติดที่สามารถหาซื้อได้ไม่ยากนัก เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้กลุ่มเยาวชนวัยรุ่นเสพยาเสพติดมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาเสพยาเสพติดในชุมชน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาเสพยาเสพติดในชุมชนมีหลายประการดังนี้คือ

1. ด้านสังคม การที่ประชาชนเสพยาเสพติดมักจะสร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่สังคมมากที่สุดก็คือแหล่งเกิดอาชญากรรมการลักทรัพย์ ผู้เสพยาเสพติดส่วนมากยากจนไม่มีเงินที่จะซื้อยาเสพติดจึงก่ออาชญากรรมด้วยการลักทรัพย์สินของผู้อื่น และยังเป็นภาระสูญเสียอนาคตของชาติที่ด้อยลงเพราะการเสพยาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาแก่สังคมในเวลาต่อมาเป็นอย่างมาก

2. ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาการเสพยาเสพติดในชุมชนมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของชุมชน เพราะเงินได้ส่วนหนึ่งถูกนำไปซื้อยาเสพติดซึ่งไม่เกิดประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจแต่อย่างใด ผู้เสพยาเสพติดในการทำงานทำให้รายได้ส่วนหนึ่งต้องสูญเสียไปกับการซื้อยามาเสพ ซึ่งราคายาเสพติด

ก็มีราคาค่อนข้างแพงเมื่อเทียบกับรายได้ที่ได้รับ ผู้ติดยาเสพติดจะให้ความสนใจต่อการมุ่งให้มียาเสพติดมากกว่าการทำงานทำ เป็นการสูญเสียแรงงานไปเป็นอย่างมาก

3. ด้านการศึกษา ปัญหาการเสพยาเสพติดในกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นที่อยู่ในวัยเรียนมีผลกระทบต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก นักเรียนที่เสพยาเสพติดมักจะเป็นผู้ที่มีผลการเรียนอ่อน ไม่มีความตั้งใจที่จะเล่าเรียน หรือทำให้ผลการเรียนตกต่ำ บางรายต้องถูกพักการเรียนหรือต้องถูกให้ออกจากสถานศึกษา ทำให้เยาวชนของชาติต้องสูญเสียอนาคตที่ดีลงอย่างน่าเสียดาย

การป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม

การป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุมในส่วนของคณะกรรมการหมู่บ้าน

การป้องกันยาเสพติดในอดีตยังไม่มี การดำเนินการที่เป็นรูปเป็นร่าง เนื่องจากการเสพยาเสพติดมักแพร่กันในผู้ที่ทำงาน มีการเสพยาเสพติดประเภทยาบ้า กัญชาเพื่อช่วยให้มีแรงทำงานได้มากและนานขึ้น ส่วนยาเสพติดประเภทเฮโรอีน สารระเหย ก็มี มักพบในกลุ่มวัยรุ่นที่ไม่ได้เรียนหนังสือหรือพวกที่ไม่มีงานทำ ซึ่งมีจำนวนไม่มากนักจึงไม่ค่อยให้ความสนใจต่อปัญหาเสพติดกันมาก ดังนั้น การป้องกันยาเสพติดที่ผ่านมา จึงยังไม่มี การดำเนินการที่เป็นรูปเป็นร่าง จะมีการกระทำกันเฉพาะในครอบครัวโดยพ่อแม่ ผู้ปกครอง คอยดูแล ตักเตือนลูกหลานกันเองเท่านั้น จนกระทั่งประมาณปี พ.ศ. 2538 ยาเสพติดได้แพร่ขยายเข้ามาในชุมชนมากขึ้น จึงเริ่มมองเห็นถึงพิษภัยของยาเสพติดที่มีต่อชุมชน แต่ก็ยังไม่มี การดำเนินการป้องกันมากนัก เป็นเพราะยังไม่ทราบถึงวิธีการดำเนินการ และยังมี ความเกรงกลัวว่าจะได้รับอันตรายจากผู้มีอิทธิพล ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การค้ายาเสพติด การป้องกันยาเสพติดจึงกระทำได้เพียงการประกาศแจ้งข่าวสารที่ได้รับมาจากทางราชการให้ประชาชนทราบ และให้ช่วยกันสอดส่องดูแลบุตรหลานของตนมิให้เสพยาเสพติดเท่านั้น จนกระทั่งปี พ.ศ. 2541 ภายหลังจากที่จังหวัดกำแพงเพชรได้มีการกำหนดมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด คณะกรรมการหมู่บ้านตำบลนครชุมจึงได้มีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดกันอย่างเป็นรูปเป็นร่างมากขึ้น ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การกวาดขันการกระทำคามผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

การดำเนินการกวาดขันการกระทำคามผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ของคณะกรรมการหมู่บ้านในชุมชนตำบลนครชุมนั้น อาจแตกต่างกันบ้างในรูปแบบเทคนิคและวิธีการ ตามประสบการณ์ของผู้นำหมู่บ้าน รวมทั้งสภาพปัญหาและความเป็นไปได้ของการดำเนินงานในแต่ละท้องที่ โดยมีการดำเนินการด้วยการให้ความรู้ถึงโทษของยาเสพติด การว่ากล่าวตักเตือน การชักชวนให้เลิกเสพหรือเลิกค้ายาเสพติด ตลอดจนการข่มขู่เพื่อให้เกิดความเกรงกลัว โดยวิธีแจ้งในที่ประชุม การประกาศตามหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน การออกเยี่ยมเยียนพบปะพูดคุยเป็นการส่วนตัวกับผู้เสพหรือผู้ค้า การขอความร่วมมือจากบิดามารดาหรือผู้ปกครองให้ช่วยกวาดขันดูแลบุตรหลานของตน การขอความร่วมมือจากประชาชนในการแจ้งเบาะแส เมื่อพบเห็นการกระทำคามผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รวมถึงการสอดแทรกไปพร้อมกับการดำเนินงานในเรื่องอื่นอีกด้วย สำหรับรายที่มีหลักฐานการกระทำคามผิดว่าเป็นผู้ค้ายาเสพติดก็จะแจ้งให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการต่อไป แต่ก็จะไม่ค่อยมีการแจ้งเบาะแสมากนักเนื่องจากกลัวได้รับอันตรายจากอิทธิพลผู้ค้ายาเสพติด

2. โครงการลานกีฬา เป็นโครงการจัดให้มีสถานที่สำหรับเล่นกีฬาในตำบลนครชุม บางหมู่บ้านได้มีการจัดทำตามโครงการลานกีฬาขึ้นในหมู่บ้านของตำบลนครชุมมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2541 โครงการนี้ได้จัดทำสำเร็จแล้วในหลายหมู่บ้าน บางหมู่บ้านกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำ โครงการลานกีฬาเป็นโครงการที่จัดให้มีสถานที่สำหรับเล่นกีฬาขึ้นในหมู่บ้านของตำบลนครชุม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดึงกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นให้มาสนใจเล่นกีฬา เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มิให้เยาวชนวัยรุ่นใช้เวลาว่างไปรวมกลุ่มมั่วสุมเสพยาเสพติด การดำเนินการจัดให้มีลานกีฬานั้นจะใช้สนามของโรงเรียน ลานวัด หรือที่ว่างเปล่าในหมู่บ้าน นำมาปรับปรุงและจัดหาอุปกรณ์การเล่นกีฬาให้ เช่น ตะกร้อ เปตอง ฟุตบอล เป็นต้น นอกจากนี้จะใช้ลานกีฬาเล่นเพื่อออกกำลังกายแล้ว ในบางโอกาสก็จัดให้มีการแข่งขันชิงถ้วยรางวัลอีกด้วย สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการโครงการกีฬาก็คือ การขาดเงินงบประมาณและบุคคลที่จะเข้าไปจัดการในลานกีฬา เป็นต้น

3. การส่งเสริมการรวมกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

การส่งเสริมการรวมกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชนในตำบลนครชุมนั้น เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อรวมกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น การเข้าเป็นสมาชิกในหน่วยกู้ภัย เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือคนที่ประสบอุบัติเหตุทางจราจร หรือภัยอันตรายอื่นที่เกิดตามหมู่บ้าน หรือการได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนไปแข่งขันกีฬาระหว่างหมู่บ้าน หรือการมีส่วนร่วมชักจูงให้เพื่อนเลิกเสพยาเสพติด หรือการเข้าร่วมช่วยเหลือในงานพิธีต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้เยาวชนวัยรุ่นเหล่านี้ได้มีโอกาสทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน เป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นในตัวของพวกเขาเอง ส่งผลให้เยาวชนวัยรุ่นประพฤติตนในทางที่ดีและหลีกเลี่ยงจากยาเสพติดนั่นเอง

4. การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด

ชุมชนตำบลนครชุมมีการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดโดยการจัดเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดเมื่อปีพ.ศ.2541 โดยทางคณะกรรมการหมู่บ้านเดินรณรงค์ร่วมกับโรงเรียน การติดป้ายรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดของหน่วยงานราชการ และผู้ใหญ่บ้านตามจุดต่าง ๆ ในชุมชนตำบลนครชุม การเปิดวิทยุกระจายเสียงให้ข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์ยาเสพติดทางหอกระจายข่าว ทุกเช้าจากเทศบาลตำบล เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด

5. การจัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดระดับหมู่บ้าน

คณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดระดับหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นตามคำสั่งของอำเภอ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการป้องกันยาเสพติดของจังหวัดกำแพงเพชร ในตำบลนครชุมมีการจัดตั้งคณะกรรมการนี้ในทุกหมู่บ้าน จำนวนกรรมการหมู่บ้านละ 15 คน สำหรับหลักเกณฑ์และวิธีการได้มาซึ่งคณะกรรมการไม่มีข้อกำหนดไว้แต่อย่างใด เป็นเรื่องของแต่ละหมู่บ้านที่จะพิจารณาเสนอให้อำเภอแต่งตั้ง บางหมู่บ้านให้ประชาชนเสนอชื่อผู้ที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการหมู่บ้านเอง หลายหมู่บ้านที่คัดเลือกคณะกรรมการต่อต้านยาเสพติด จากคณะกรรมการหมู่บ้านที่มีอยู่ ร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นที่มีเวลาในการเข้าร่วมปฏิบัติงาน หน้าที่ของคณะกรรมการก็คือดำเนินการป้องกันแก้ไขปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการนี้ บางหมู่บ้านมีการดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นอย่างดี และมีหลายหมู่บ้านที่มีแต่การแต่งตั้ง

คณะกรรมการไว้เท่านั้น ยังไม่มีการปฏิบัติงานแต่อย่างใดเลยเพราะยังไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร
กำลังรอนโยบายหรือแนวทางดำเนินการจากทางจังหวัด

6. โครงการฝึกอบรมคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ตำบลนครชุม

โครงการฝึกอบรมคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
ตำบลนครชุม เป็นโครงการที่ทางจังหวัดจัดขึ้นเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2542 เพื่อฝึกอบรมให้แก่
คณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดในทุกหมู่บ้านของตำบลนครชุมให้ทราบแนวทางการป้องกันและ
แก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ประชาชนในตำบลนครชุมมีความเห็นว่าภายหลังอบรมจะทำให้มี
การดำเนินการกับปัญหาเสพติดมากขึ้น และควรจะให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ารับการอบรมด้วย
เพราะจะทำให้เกิดความเชื่อถือ และเป็นการกระตุ้นประชาชนให้ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติด

ผลของการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านตำบลนครชุม
ผลจากการดำเนินการป้องกันยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้านตำบลนครชุม ตามที่
ได้ทำมานั้นสามารถป้องกันปัญหาเสพติดได้ทางหนึ่ง ดังจะเห็นได้จากการมีโครงการลานกีฬา
เด็กในหมู่บ้านหันมาสนใจกีฬากันมากขึ้นจะได้ไม่มีเวลาไปจับกลุ่มมั่วสุมเสพยาเสพติด เด็กที่ติด
ยาเสพติดเมื่อมาอยู่ในกลุ่มที่ไม่เสพยาก็สามารถเลิกยาเสพติดได้ การประกาศเตือนเรื่องยาเสพติด
ทั้งจากส่วนของการประกาศเตือนจากคณะกรรมการหมู่บ้านเอง และจากสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น
โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองหันมาสนใจลูกหลานของตนเองกันมากขึ้น อีกทั้งการ
แจ้งเบาะแสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้ามาจับกุมผู้เสพยาเสพติดในหมู่บ้าน ก็ทำให้จำนวนผู้เสพยา
เสพติดในหมู่บ้านลดลง นอกจากนี้การที่ประชาชนในชุมชนได้ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วม
กิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น เช่น การการเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การเข้าร่วมแข่งขันกีฬา
การช่วยกันสอดส่องดูแลเด็กเตือนลูกหลานที่เสพยาเสพติด การเข้าร่วมประชุมเสนอปัญหาและ
แนวทางในการป้องกันยาเสพติด สิ่งเหล่านี้เองที่เป็นผลให้ปัญหาเสพติดในชุมชนลดน้อยลงจาก
เดิม แต่อย่างไรก็ตามในส่วนของการใช้ยาเสพติดในการทำงานยังไม่สามารถป้องกันไม่ให้มีการ
เสพยาได้มากนัก

ปัญหาและอุปสรรคในป้องกันยาเสพติดของคณะกรรมการหมู่บ้าน

1. ด้านความปลอดภัย การเกรงกลัวอิทธิพลหรือกลัวได้รับอันตราย จากผู้ค้ายาเสพติด หรือเจ้าหน้าที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ทำให้ประชาชนไม่กล้าให้ความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ ส่งผลให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดไม่ได้ผลเต็มที่นัก
2. ด้านงบประมาณ การขาดงบประมาณสนับสนุนในการจัดโครงการลานกีฬาในชุมชนในด้านอุปกรณ์ การให้งบประมาณสนับสนุนในการจัดการแข่งขัน ทำให้บางหมู่บ้านต้องยกเลิกโครงการลานกีฬาไป และยังทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ
3. ด้านความร่วมมือ ปัญหาด้านการไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองบางคนที่ไม่ยอมรับว่าลูกหลานตนเองติดยาและไม่ให้ความร่วมมือในการพาไปรักษา และจากผู้เสพยาเสพติดบางคนที่ไม่ยอมให้ความร่วมมือในการไปรับการรักษา เนื่องจากกลัวถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมหรือกลายเป็นจุดพ่วงเล็งของตำรวจ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้จำนวนผู้ติดยาเสพติดในชุมชนยังคงมีอยู่

การป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตตำบลนครชุม

การป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในตำบลนครชุมนี้ได้ดำเนินงานป้องกันโดยการปฏิบัติตามแนวทางป้องกันยาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ นับตั้งแต่ยาเสพติดเริ่มแพร่ระบาดเข้ามาสู่นักเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539 ด้วยวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การจัดอบรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด การจัดแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน การส่งผู้นำนักเรียนไปรับการอบรมเกี่ยวกับปัญหาเสพติด และดำเนินการด้านการปราบยาเสพติดด้วย การตรวจปัสสาวะ การตรวจและติดตามผล การประสานงานกับผู้ปกครองเพื่อบำบัดรักษานักเรียนเสพยาเสพติด การลงโทษนักเรียนที่ค้ายาเสพติด จนทำให้จำนวนผู้ติดยาเสพติดลดลง

การป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตตำบลนครชุม

การป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในตำบลนครชุมนั้น มีการดำเนินการในลักษณะของการให้ความรู้แก่นักเรียนในชั้นเรียน การจัดป้ายนิเทศ การนิมนต์พระมาอบรมแก่นักเรียน และการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และขณะนี้กำลังอยู่ในระหว่างการทำงานโครงการโรงเรียนสีขาว ตามแนวทางป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน

ในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของโรงเรียนนั้นมีปัญหาและอุปสรรคหลายประการ ดังนี้

1. ปัญหาในเรื่องของความปลอดภัย เนื่องจากเกรงกลัวอิทธิพลภายนอกเพราะทางโรงเรียนเคยได้รับจดหมายข่มขู่ มีครูอาจารย์ถูกทำร้ายร่างกายและมีการทำลายสิ่งของในโรงเรียน
2. การขาดเงินงบประมาณ ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดบางอย่าง เช่น การตรวจปัสสาวะของนักเรียน หากโรงเรียนจัดทำ การตรวจเองจะมีความสะดวกรวดเร็วกว่า การจัดตรวจโดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งไม่ค่อยมีเวลาที่จะเข้ามาตรวจ ทำให้เกิดความล่าช้าหรือมาในระยะเวลาไม่เหมาะสม ถ้าทางโรงเรียนสามารถดำเนินการตรวจปัสสาวะได้เองจะสะดวกรวดเร็วขึ้น แต่ไม่อาจดำเนินการได้เนื่องจากไม่มีเงินงบประมาณในการซื้ออุปกรณ์การตรวจ และน้ำยาที่ใช้ในการตรวจปัสสาวะ
3. การไม่ได้รับความร่วมมือจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียน ในการขอความร่วมมือจากพ่อแม่ผู้ปกครองของนักเรียน มีบางคนไม่ยอมรับและไม่เชื่อว่าลูกหลานของตนเสพยาเสพติด จึงไม่ให้ความร่วมมือ ทำให้การดำเนินการแก้ไขไม่ต่อเนื่องและไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะถึงแม้ว่าจะสามารถป้องกันไม่ให้เกิดการเสพยาเสพติดในโรงเรียนได้ แต่เมื่อกลับไปอยู่บ้านก็มีโอกาสที่จะเสพยาเสพติดได้ ผู้ปกครองบางคนไม่สนใจลูกตนเองอย่างจริงจัง บางรายเคยเรียกเข้าไปพูดคุยแล้วแต่ลูกก็ยังมีปัญหา มีการเสพยาเหมือนเดิม

การป้องกันยาเสพติดในส่วนของสถานีนามัยตำบลนครชุม

การดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของสถานีนามัยตำบลนครชุม จะกระทำร่วมกับหน่วยงานอื่นเป็นส่วนใหญ่ไม่มีโครงการป้องกันยาเสพติดที่ชัดเจน เช่น การเป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ตามหน่วยงานต่าง ๆ การอบรมผู้นำนักเรียน งานของสถานีนามัยรับผิดชอบงานด้านการรักษามากกว่าการป้องกัน โดยการให้คำแนะนำการรักษาผู้ติดยาเสพติด การให้ความรู้แก่อาสาสมัครสาธารณสุขในการติดตามพฤติกรรมภายหลังการรักษาของผู้ติดยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันยาเสพติดของสถานีนามัย ตำบลนครชุม

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการป้องกันยาเสพติดของทางสถานีนามัย เนื่องจากมีภาระงานประจำค่อนข้างมาก ประกอบกับงานของทางสถานีนามัย เป็นในลักษณะของการส่งต่อมาจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดให้ดำเนินการต่อ จึงทำให้ทางสถานีนามัยไม่มีโครงการหรือกิจกรรมป้องกันยาเสพติดโดยตรง

การป้องกันยาเสพติดในส่วนของสถานีตำรวจภูธรย่อยตำบลนครชุม

การดำเนินงานป้องกันยาเสพติด ของสถานีตำรวจภูธรย่อยตำบลนครชุมนี้ เป็นการกระทำตามกรอบอำนาจหน้าที่ของตนหรืองานที่ได้รับมอบหมายตามสายงานงานด้านการป้องกันยาเสพติดได้แก่ การเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานกับองค์กรและหน่วยงานอื่น โดยการเข้าไปอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ส่วนใหญ่เป็นงานด้านการปราบปรามยาเสพติดโดยการออกตรวจในท้องที่รับผิดชอบ การขอความร่วมมือจากประชาชนในการแจ้งเบาะแส การจับกุมผู้กระทำผิด

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินการป้องกันยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธร ตำบลนครชุม

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดของสถานีตำรวจภูธรย่อยตำบลนครชุมมีดังนี้

1. ประชาชนไม่กล้าให้ความร่วมมือและไม่มีความจริงจังในการทำงาน โดยเฉพาะงานที่เกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด เช่น การใช้ข่าวสารหรือการแจ้งเบาะแสผู้กระทำผิด เป็นต้น แต่ถ้าเป็นกิจกรรมด้านอื่นจะให้ความร่วมมือดี
2. ภารกิจงานประจำตามหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีมาก ทำให้การเข้าร่วมทำงานกับชุมชนหรือหน่วยงานอื่น เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดไม่สามารถทำงานได้มากเท่าที่ควร
3. ตามรัฐธรรมนูญใหม่ การเข้าขอค้น การจับกุม ทำได้ยากขึ้น เพราะต้องออกหมายจับ หมายค้นซึ่งมีขั้นตอนยุ่งยากและใช้เวลานาน ทำให้การทำงานมีความล่าช้ามาก

4. ขาดเงินงบประมาณการจัดซื้ออุปกรณ์การสื่อสาร ยานพาหนะทำให้การปราบปรามไม่ได้ผลเท่าที่ควร

การป้องกันยาเสพติดในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม

การดำเนินการป้องกันยาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลนครชุมในระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น องค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่เคยตั้งงบประมาณการป้องกันยาเสพติดเลย ปัจจุบันกำลังให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติด และอยู่ระหว่างการจัดตั้งงบประมาณเพื่อแก้ปัญหาเสพติดให้กับท้องถิ่น

ปัญหาและอุปสรรคการป้องกันยาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม

ปัญหาและอุปสรรคการป้องกันยาเสพติดขององค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม มีดังนี้

1. การตั้งงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ขึ้นอยู่กับนโยบายของทางจังหวัด ด้วยว่า ให้ความสำคัญในเรื่องนี้น้อยเพียงใด หรือให้ความสำคัญอยู่ระดับใด เพราะในบางครั้ง มีการเสนอโครงการเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดขึ้นไปแต่ไม่ได้รับการอนุมัติให้ดำเนินการ ทำให้ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่อาจทำงานในด้านนี้ได้
2. การเข้าไปแก้ปัญหายาเสพติดถึงตัวผู้เสพยาทำได้ค่อนข้างยาก เพราะบุคคลเหล่านี้ไม่ค่อยยอมเข้าร่วมในกิจกรรมที่จัดให้ การดำเนินงานเท่าที่ทำได้ในขณะนี้คือการอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปเท่านั้น

การป้องกันยาเสพติดในส่วนของวัดในเขตตำบลนครชุม

การป้องกันยาเสพติดในส่วนของวัดกระทำโดยการ สอดแทรกความรู้เรื่องโทษและพิษภัยของยาเสพติดในการแสดงธรรมในงานพิธีและวันสำคัญทางศาสนาต่าง ๆ บางคราวมีการเข้าไปอบรมให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่นักเรียนในโรงเรียน บางวัดมีการตรวจปัสสาวะหาสารเสพติดพระลูกวัด ถ้าพบว่ามีสารเสพติดจะให้สึกเพื่อเป็นการป้องกันยาเสพติดในวัดทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะของชุมชนตำบลนครชุมเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติด

ข้อเสนอแนะของผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน ประชาชน และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่ โรงเรียน สถานีนอนามัย สถานีตำรวจ องค์การบริหารส่วนตำบล ในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุมโดยสรุปมีดังนี้

1. ควรมีการดำเนินการตามกฎหมายอย่างจริงจัง กำหนดโทษให้รุนแรง มีการดำเนินคดีกับผู้ค้ายาเสพติดอย่างรวดเร็วและจริงจัง การประหารชีวิตในกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดพร้อมทั้งเสนอข่าวเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบโดยทั่วถึงกัน เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อตรงและจริงจัง จะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้การป้องกันยาเสพติดได้ผลมากยิ่งขึ้น

2. ทุกฝ่ายในชุมชนควรร่วมมือกันป้องกันยาเสพติด ในการป้องกันยาเสพติดในชุมชนนั้น ทุกคนและทุกฝ่ายในชุมชนต้องร่วมมือกันในการดำเนินการ เพราะสาเหตุของการเสพยาเสพติดมีหลายประการ และมีความเกี่ยวข้องกับทุกคนในชุมชน

3. ครอบครัวควรให้ความสำคัญในการป้องกันยาเสพติด ครอบครัวมีความสำคัญในการป้องกันยาเสพติด เพราะครอบครัวถือว่าเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับผู้เสพยาเสพติดมากที่สุด หากทุกคนในครอบครัวให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติด มีความสนใจ เอาใจใส่ลูกหลาน จะเป็นการป้องกันยาเสพติดได้ทางหนึ่ง

อภิปรายผลการวิจัย

การป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุมนั้น เมื่อพิจารณาการป้องกันยาเสพติดในส่วนของคุณะกรรมการหมู่บ้านจะพบว่า มีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในชุมชนภายหลังจากที่ได้รับคำสั่ง แนวทาง และแรงสนับสนุนในการดำเนินการ จากทางราชการมากกว่าที่จะมีการดำเนินกับปัญหายาเสพติดด้วยชุมชนเอง ดังจะเห็นได้จากการที่ปัญหายาเสพติดในชุมมีมาหลายปีแล้ว แต่ทางชุมชนยังไม่มีดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดมาก่อนเลย จนเมื่อทางจังหวัดได้มีนโยบายที่ชัดเจนในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด มีการแจ้งให้คณะกรรมการหมู่บ้านทราบในการประชุมประจำเดือน สั่งการให้มีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในชุมชนกันอย่างจริงจัง จึงทำให้คณะกรรมการหมู่บ้านได้มีการดำเนินการ หรือจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดขึ้นมา ที่เป็นเช่นนี้อาจกล่าวได้ว่าเนื่องมาจาก

ประชาชนค่อนข้างจะเคยชินกับการทำงานในลักษณะของการรอคำสั่ง การรอรับนโยบายของทางราชการ ไม่เคยชินกับการคิดหาทางป้องกันหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (อ้างใน เฉลิมพล ตันสกุล, 2541, หน้า 93-94) กล่าวว่า ขนบธรรมเนียมประเพณีที่ตกทอดกันมาตั้งแต่ระบบการปกครอง ยังมีอิทธิพลครอบงำความรู้สึกและถ่ายทอดกันต่อมาในทางปฏิบัติ ประชาชนโดยทั่ว ๆ ไปในชนบท ยังยอมรับข้าราชการ ทั้งการแนะนำ สั่งการ ประชาชนคุ้นเคยกับการขอโครงการ การคอยให้ข้าราชการมาจัดอบรมเชิงสั่งการ ซึ่งสอดคล้องกับ วิเชียร รักการ (อ้างใน เบญจา อ่อนท้วม, 2537, หน้า 31) ได้กล่าวว่า คนไทยมีค่านิยมที่ตกทอดกันมาแต่อดีตที่ระบบการปกครอง ยังมีอิทธิพลครอบงำความรู้สึกของประชาชน ประชาชนไทยยังยอมรับในระบบราชการ เชื่อฟังคำแนะนำของระบบราชการ เพราะถือว่าเป็นผู้ที่มีอำนาจมากกว่า เรียนมาสูงกว่า และลักษณะนิสัยของคนไทยส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ รักความสงบ (จิต นิลพานิช, 2532, หน้า 345) สภาพโครงสร้างของสังคมและวัฒนธรรมไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พบว่า สังคมไทยยังเป็นสังคมที่ต้องขึ้นอยู่กับระบบราชการ และระบบราชการของไทยยังคุ้นเคยกับการสั่งการและการตัดสินใจแทนประชาชน เพื่อขยายปริมาณงานและกิจกรรมแทนที่จะขยายคุณภาพของงาน ระบบราชการของไทยถือเอารัฐเป็นหลักประชาชนเป็นรอง นั่นคือรัฐเป็นผู้นำผู้คิด ประชาชนเป็นผู้ทำตาม ประชาชนมีภาระกิจที่จะสนองมากกว่าเสนอ (ชัยอนันต์ สมุทวณิช อ้างใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527, หน้า 28) จากสภาพของสังคมไทยจะเห็นได้ว่า สังคมไทยมีลักษณะโครงสร้างทางสังคมเป็นแบบแนวดิ่งที่มีการรวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลางแล้วสั่งการลงมาเป็นลำดับจนมาถึงชุมชน จึงทำให้ประชาชนค่อนข้างที่จะเคยชินกับการรอคำสั่งมากกว่าที่จะคิดหาวิธีการตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนด้วยตนเอง และนอกจากนี้ยังพบว่า ผู้นำหมู่บ้านมีผลต่อการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้าน หมู่บ้านใดที่มีผู้นำชุมชนให้ความสำคัญในปัญหา ยาเสพติด ก็จะมีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดตามนโยบายของทางจังหวัดกันอย่างจริงจังและเป็นรูปเป็นร่าง ในทางตรงข้ามบางหมู่บ้านที่ผู้นำหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความสำคัญกับปัญหา ยาเสพติด ก็จะไม่มีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดกันอย่างจริงจังและเป็นรูปเป็นร่างมากนัก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำเริง ไชยเสน (2538) ที่พบว่า ผู้นำท้องถิ่นนับว่ามีบทบาทสำคัญยิ่งในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน เนื่องจากผู้นำท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิด สนับสนุนกับประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าบุคคลอื่น ๆ ถ้าหากผู้นำท้องถิ่นให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการป้องกัน

และแก้ไขปัญหายาเสพติดแล้ว ก็จะช่วยให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสำเร็จลุกลงไปได้ด้วยดี และจากการศึกษาของ เสาวนีย์ สีสองสม (2541, หน้า 125) พบว่า ผู้นำจะเป็นจุดศูนย์กลางในการดำเนินการพัฒนา เนื่องจากผู้นำจะเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการดึงชาวบ้านให้เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องอาศัยผู้นำ จะเห็นได้ว่าผู้นำท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินการกับปัญหายาเสพติดหรือการดำเนินการในเรื่องอื่น ๆ ภายในท้องถิ่นนั้น ๆ เพราะเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดและมีศักยภาพที่จะดึงชาวบ้านให้เข้าร่วมดำเนินการ

เมื่อพิจารณาถึงการป้องกันยาเสพติดในชุมชนในด้านการกวาดล้างการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด มีการดำเนินการด้วยการว่ากล่าวตักเตือนผู้เสพและผู้ค้า และการแจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ ก็จะพบว่า ประชาชนหรือคณะกรรมการหมู่บ้านเองไม่กล้าที่จะตักเตือนหรือแจ้งเบาะแสดังกล่าวมากนัก เนื่องจากเกรงกลัวอิทธิพลผู้ค้ายาเสพติด กลัวตนเองและครอบครัวได้รับอันตรายจากผู้ค้ายาหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือกลัวว่าจะกลายเป็นศัตรูกับเพื่อนบ้านที่ค้ายาเสพติด จึงทำให้ไม่ค่อยมีใครต้องการเข้ามายุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหลายคนมีความคิดที่ปล่อยให้เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่เข้ามาดำเนินการกันเอง หรืออีกประการหนึ่งอาจเป็นเพราะว่าประชาชนมีความรู้สึกที่ไม่ใช่เรื่องที่มีผลกระทบต่อพวกเขาโดยตรง จึงส่งผลให้การดำเนินการในเรื่องนี้ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนกันเท่าที่ควร ชิต นิลพานิช (อ้างในเสาวนีย์ สีสองสม, 2541, หน้า 31) กล่าวว่า สังคมไทยมีความเป็นอยู่แบบรักความสงบ มีค่านิยมและความเชื่อในบางเรื่องที่ปรากฏออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการขาดความรับผิดชอบของหมู่คณะ ดังคำพังเพยที่ว่า “อย่าหาหาใส่หัว” “อย่าแกล้งทำหาเสีย” “พูดไปสองไพเบี้ยนึ่งเสียตำลึงทอง” เป็นต้น ซึ่งเป็นค่านิยมที่ส่งเสริมการเอาตัวรอด มิได้ส่งเสริมให้มีความร่วมมือในการพัฒนาร่วมกัน ปัญหาในเรื่องของความไม่ปลอดภัย การเกรงกลัวว่าตนเองหรือบุคคลในครอบครัวจะได้รับอันตราย เป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ประชาชนปฏิเสธที่จะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดในชุมชน นอกจากนี้ จากคำบอกเล่าของประชาชนที่กล่าวว่า มีเจ้าหน้าที่ของรัฐบางคนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติดนั้น อาจทำให้มีการใช้อำนาจบาตรมีจากตำแหน่งหน้าที่การงานในการให้ความช่วยเหลือผู้ค้ายาเสพติด ส่งผลให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดใน

ชุมชนไม่ได้ผลเต็มที่ จากการวิจัยของ สานิต ธนทวี (2541, หน้า 70-76) ที่พบว่า กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมือง กับกลุ่มอิทธิพลท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนได้เสียในการค้ายาเสพติดในจังหวัดกำแพงเพชรจริง และเป็นต้นเหตุที่ทำให้การปราบปรามยาเสพติดไม่บรรลุผลสำเร็จ และยังกล่าวว่าผลประโยชน์มหาศาลจากการค้ายาเสพติดนี้เอง ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ให้มีการช่วยเหลือกลุ่มค้ายาเสพติดและเจ้าหน้าที่ปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดกำแพงเพชร ให้มีการค้ายาเสพติดมากขึ้นโดยใช้ผลประโยชน์เป็นเครื่องอำนวยความสะดวกทั้งปวง อาจกล่าวได้ว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติดมีตั้งแต่ระดับประชาชนทั่วไปจนถึงผู้ที่มีหน้าที่การงานระดับสูง มีการรับผลประโยชน์จากการค้ายาเสพติดร่วมกัน และอาจทำให้มีการใช้ระบบอุปถัมภ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ผู้ค้ายาเสพติดอาจใช้อำนาจบารมีของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดมาข่มขู่ และยังทำให้ผู้ค้ายาเสพติดไม่เกรงกลัวกฎหมายเพราะเมื่อถูกจับก็จะได้รับความช่วยเหลือ ทำให้ปัญหายาเสพติดยังคงวนเวียนกันอยู่เรื่อยไป อคิน รพีพัฒน์ (ในทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527, หน้า 103) ได้อธิบายถึงลักษณะสังคมไทยโดยทั่วไปในด้านพฤติกรรมเราจะพบว่า ความสัมพันธ์แบบลูกน้อง-ลูกพี่ (Junior-Senior) หรือแบบผู้ใหญ่-ผู้น้อย (Superior-Inferior) เป็นความสัมพันธ์ที่สำคัญที่สุดในการจัดระเบียบสังคมไทย เป็นความสัมพันธ์ที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความไม่เสมอภาคในการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เราเรียกความสัมพันธ์แบบนี้ว่า เป็นความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์ - ผู้ได้รับการอุปถัมภ์ (Patron-Client Relation) ซึ่งเป็นรากฐานของการจัดกลุ่มอุปถัมภ์ (Entourage) เป็นกลุ่มที่มีการจัดสมาชิกกลดหลั่นกันเป็นชั้น มีการจัดสรรผลประโยชน์ให้แก่ลูกน้องได้อย่างเป็นที่พอใจของลูกน้องโดยทั่วหน้ากัน การให้ความช่วยเหลือกันในกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่ประสบความสำเร็จกันเท่าที่ควร

เมื่อพิจารณาการป้องกันยาเสพติดในชุมชนโดยการจัดโครงการลานกีฬา จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน กิจกรรมในการป้องกันยาเสพติดที่ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้ความสนใจกันมากอย่างหนึ่ง คือ การจัดโครงการลานกีฬาด้านยาเสพติด โดยมีจุดมุ่งหมายใช้กีฬาเพื่อเบี่ยงเบนความสนใจของเด็กวัยรุ่นจากยาเสพติด ให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ไม่ไปมั่วสุมเสพยาเสพติด สาเหตุของการเสพยาเสพติดของวัยรุ่นในชุมชนตำบลนครชุมประการหนึ่ง มาจากการเสพยาตามเพื่อน

ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ดังนั้นการที่ชุมชนมีการจัดโครงการลานกีฬาด้านยาเสพติดก็จะเป็นส่วนหนึ่งในการดึงความสนใจวัยรุ่นให้มาร่วมกลุ่มทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และเป็นการใช้กลุ่มเพื่อนเป็นผู้ชักจูงให้วัยรุ่นเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งสุพัตรา สุภาพ (อ้างในสมพร เทพสิทธิ์า, 2541, หน้า 17) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่มีอายุระดับใกล้เคียงกันโดยอาจจะรวมกันเป็นกลุ่มเพื่อนธรรมดาจนถึงชมรม เช่น ชมรมฟุตบอล สมาคมนักเรียนเก่า กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อทัศนคติของวัยรุ่นเป็นอย่างมากเพราะเด็กวัยรุ่นมีแนวโน้มต้องการอยู่ร่วมกับเพื่อน มีการเลียนแบบของการแสดงออกเพื่อให้เพื่อนยอมรับตนได้เป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม การคบเพื่อนดีจึงมีความหมายแก่วัยรุ่น เพื่อนจึงอาจจะสอนเด็กให้ทำตามกฎเกณฑ์ที่สังคมต้องการ สอดคล้องกับ เจลิมพล ตันสกุล (2541, หน้า 63-71) ที่กล่าวว่า กลุ่มบุคคลในสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพได้มาก ในกลุ่มเด็กที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันมักจะมีความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติคล้าย ๆ กัน โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กวัยรุ่น พฤติกรรมที่เกี่ยวกับสุขภาพที่เขายึดถืออาจจะมีทั้งผลดีและผลเสียต่อสุขภาพ อิทธิพลของกลุ่มที่มีผลต่อพฤติกรรมนั้นจะมีมากน้อยขึ้นอยู่กับสัมพันธภาพหรือการยึดกันของกลุ่ม ถ้ามีการยึดกันมากเท่าใดระหว่างสมาชิกในกลุ่มก็ยิ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งในด้านความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติมากยิ่งขึ้นเท่านั้น เพราะเมื่อสมาชิกในกลุ่มส่วนใหญ่เห็นด้วย สมาชิกก็จะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงตามกลุ่มสังคมที่เขาอยู่ด้วย เพื่อต้องการให้กลุ่มยอมรับตนเอง และนิภา นิธยาชน, 2530, หน้า 140-141) ที่กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยเดียวกัน และมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะทำตัวให้เพื่อนฝูงยอมรับนับถือ จึงมีความพยายามที่จะยอมรับและคล้อยตามความคิดเห็นหรือพฤติกรรมตามอย่างเพื่อน เพื่อให้เป็นที่รักใคร่และนิยมยกย่องของกลุ่ม ดังนั้นการจัดโครงการลานกีฬา ก็อาจเป็นส่วนหนึ่งในการป้องกันยาเสพติดได้ทางหนึ่ง โดยใช้กลุ่มเพื่อนในการชักจูงวัยรุ่นมาเล่นกีฬา เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ไม่มีเวลาไปมั่วสุมเสพยาเสพติด นอกจากโครงการลานกีฬาแล้วควรมีการหากิจกรรมอื่น ๆ ที่หลากหลายและอยู่ในความสนใจของวัยรุ่นให้เข้าร่วมกลุ่ม เพราะเด็กวัยรุ่นอีกหลายคนอาจไม่ชอบเล่นกีฬาก็เป็นได้ เช่น การจัดกิจกรรมดนตรี โดยจัดให้มีการรวมกลุ่มกันตั้งเป็นวงดนตรีของหมู่บ้าน รับจ้างเล่นดนตรีตามงานพิธีต่าง ๆ ทั้งในและนอกหมู่บ้าน ซึ่งจะเป็นการหารายได้ให้กับเยาวชนได้อีกทางหนึ่ง การจัดกิจกรรมวาดรูป เป็นต้น

การป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุม โดยการส่งเสริมการรวมกลุ่มเยาวชนวัยรุ่น บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ พบว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อการรวมกลุ่มเยาวชนวัยรุ่นให้เข้าร่วมใน กิจกรรมของชุมชน ได้แก่ การเข้าเป็นสมาชิกในหน่วยกู้ภัย เพื่อทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้ที่ประสบ อุบัติเหตุทางจราจรหรือภัยอันตรายอื่นที่เกิดตามหมู่บ้าน การได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทนไป แข่งขันกีฬา การมีส่วนร่วมชักจูงเพื่อนให้เลิกเสพยา กิจกรรมเหล่านี้หากมีการดำเนินการกันอย่าง จริงจังและต่อเนื่องโดยตลอด จะเป็นการสร้างความภาคภูมิใจให้เกิดขึ้นและมีความรู้สึกว่าคุณค่า มีคุณค่า จากการที่ตนเองเป็นบุคคลหนึ่งที่สังคมให้ความสำคัญและยอมรับในความสามารถ อันจะ ส่งผลให้เยาวชนวัยรุ่นประพฤติตนในทางที่ดีและหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด เพื่อต้องการรักษา ภาพพจน์ที่ดีของตนเองไว้ อรรพรรณ หุ่นดี (2532) ได้กล่าวว่า "การมุ่งเน้นพัฒนาคน การส่งเสริมให้ เกิดการนับถือตนเอง การส่งเสริมให้มีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่ดีในบ้าน ที่ทำงาน และชุมชน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เป็นส่วนหนึ่งในหลักการป้องกันยาเสพติด" เมื่อบุคคลมีความ รู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญ มีความหมาย มีความสามารถ มีประโยชน์ต่อสังคมและเป็นส่วนหนึ่ง ของสังคม จะทำให้เกิดแรงจูงใจ มีกำลังใจสามารถเผชิญปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตได้สำเร็จ สนใจที่จะหาความรู้เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่ดีและหลีกเลี่ยงจากยาเสพติด (สุปรานี พันธน้อย และกรรณิการ์ สุวรรณโคตร, 2527, หน้า956-960) จากการวิจัยของ ตระกูลไทย ฉายแว่น (2539) พบว่า นักเรียนที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองสูงก็จะมีแนวโน้มของความตั้งใจในการปฏิบัติตน เพื่อ ป้องกันตนเองจากสารแอมเฟตามีนสูง กล่าวได้ว่า การสร้างความภาคภูมิใจ การทำให้คนรู้สึกว่าคุณค่า ตนเองมีคุณค่าจะนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ดีและหลีกเลี่ยงจากยาเสพติดได้อีกทางหนึ่ง

การป้องกันยาเสพติดในตำบลนครชุมโดยการการจัดกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด พบว่า มีการจัดกิจกรรมเดินรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การติดป้ายรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดตามจุด ต่าง ๆ ในหมู่บ้าน การให้ความรู้เกี่ยวกับข่าวสารบ้านเมือง โทษและพิษภัยของยาเสพติด ทาง หอกระจายข่าวกัน หากมีการรณรงค์กันอย่างต่อเนื่องโดยตลอดก็จะเป็นการช่วยกระตุ้นให้คนใน ชุมชนและผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ให้หันมาสนใจและให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า กระแสสังคมในเรื่องของการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติดจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ ที่มีให้เห็นให้ได้ยินกันอยู่แทบทุกวันเหล่านี้ ล้วนส่งผลให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง ให้ความสนใจในลูกหลานตนเองมากขึ้น กล่าวได้ว่าการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ

อันตรายของยาเสพติด และสถานการณ์ปัญหาเสพติดกันเป็นประจำสม่ำเสมอ จะทำให้ประชาชนให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดและหันมาสนใจปัญหาเสพติดกันมากขึ้น สมทรง รัชกะเฝ้า และสรณศักดิ์ ดวงคำสวัสดิ์ (2540, หน้า 48 - 49) กล่าวว่า การสร้างกระแสสังคม เกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพนั้น สามารถปฏิบัติหรือสามารถกระทำให้เกิดขึ้นมาได้โดยให้ประชาชนได้รับรู้ ได้รับทราบ และในการสร้างกระแสสังคมนั้นสื่อมวลชนจะมีอิทธิพลอย่างมาก ต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพ หากมีการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และสร้างกระแสสังคมโดยใช้สื่อของสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ

การป้องกันยาเสพติดโดยการจัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านยาเสพติด ซึ่งเป็นการสั่งการของทางจังหวัดให้มีการตั้งคณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดขึ้นมาในทุกหมู่บ้าน การจัดให้มีคณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดในแต่ละหมู่บ้านนั้น เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ในแต่ละหมู่บ้านมีกลุ่มแกนนำในการที่จะดำเนินการกับปัญหาเสพติด ทำให้มีแนวร่วมในการดำเนินการ และจะส่งผลให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างจริงจังและเป็นรูปร่างมากขึ้น จากการวิจัยของทรงยศ คำชัย (2541) พบว่า การรวมกลุ่มและการทำงานเป็นกลุ่มถือว่าเป็นหัวใจของการพัฒนาชุมชน เพราะช่วยให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามาช่วยคิด ช่วยกันตัดสินใจ ช่วยกันวางแผนและช่วยกันปฏิบัติงาน ยิ่งไปกว่านั้นการรวมกลุ่มยังช่วยให้ประชาชนเกิดความกระตือรือร้น สนใจเข้าร่วม เป็นการผนึกกำลังทำให้เกิดเป็นพลังกลุ่ม Wallerstein (อ้างในทรงยศ คำชัย, 2540, หน้า 19) กล่าวว่า กลวิธีหนึ่งที่ใช้ในการเสริมสร้างพลังอำนาจ จะทำให้นุคคลหรือกลุ่มเกิดพลังใจและพลังชุมชน เชื่อมมั่นในพลังกลุ่ม ทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ ซึ่งวิธีการสร้างพลังอำนาจวิธีหนึ่งก็คือการรวมกลุ่มนั่นเอง กล่าวได้ว่าคณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดจะเป็นแกนนำในการดำเนินการกับปัญหาเสพติด หากมีการดำเนินการที่ชัดเจน มีความตั้งใจในการดำเนินการกับปัญหาเสพติด ก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะสามารถป้องกันยาเสพติดในชุมชนได้ ในทางตรงกันข้าม หากมีการตั้งคณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดขึ้นมาแล้ว แต่ไม่มีการดำเนินการใด ๆ กับปัญหาเสพติดก็คงไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด คงเป็นแค่เพียงการดำเนินการตามคำสั่งของทางราชการมีผลงานที่เป็นตัวหนังสือคือรายชื่อของคณะกรรมการ ผลงานที่เกิดจากการดำเนินการจริง ๆ ไม่มี เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยจะพบว่า เหตุผลประการหนึ่งที่ไม่มีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้านมาก่อนนั้น เนื่องมาจากการที่ไม่มีใครเป็นผู้นำในการดำเนินการกับปัญหา

ยาเสพติด แต่เมื่อมีการจัดตั้งคณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดขึ้นมาแล้วนั้นก็พบว่ามีบางหมู่บ้านที่มีการดำเนินการกับปัญหายาเสพติดกันอย่างจริงจังและเป็นรูปเป็นร่าง บางหมู่บ้านมีการตั้งคณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดขึ้นมาแต่ยังไม่มีการประชุมเพื่อหาแนวทางการดำเนินการป้องกันยาเสพติดที่แน่ชัดลงไป ทั้งนี้เป็นเพราะยังมีปัจจัยอีกหลายประการที่ทำให้คณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดไม่สามารถที่จะดำเนินการกับปัญหายาเสพติดในหมู่บ้านได้ อันได้แก่ ปัญหาในเรื่องของความไม่ปลอดภัยในการดำเนินการกับปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน การไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ความเคยชินกับระบบการทำงานแบบที่ต้องรอคำสั่ง รอนโยบายจากทางราชการ และการไม่ให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดของผู้นำและประชาชนในหมู่บ้าน ล้วนมีผลทำให้ไม่มีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดในหมู่บ้านกันอย่างจริงจัง แม้ว่าจะมีการตั้งคณะกรรมการต่อต้านยาเสพติดขึ้นมาแล้วก็ตาม

การป้องกันยาเสพติด โดยการอบรมคณะกรรมการหมู่บ้านในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยวิทยากรของทางจังหวัด เพื่อได้รับแนวทางในการป้องกันยาเสพติดและนำมาเผยแพร่ต่อประชาชนในชุมชน การจัดอบรมโดยทั่ว ๆ ไปมักเป็นในลักษณะของการให้ความรู้ในเรื่องของโทษและพิษภัยของยาเสพติด การให้แนวทางในการดำเนินการกับปัญหายาเสพติด การอบรมให้ความรู้แต่เพียงอย่างเดียวคงไม่สามารถป้องกันปัญหายาเสพติดได้ เพราะคนที่เสพยาเสพติดส่วนใหญ่รับรู้ว่ายาเสพติดเป็นสิ่งอันตราย นอกจากนั้นยังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกมากที่ส่งผลให้คนเสพยาเสพติด สมทรง รักษ์เผ่า และสรศักดิ์ ภูณัฏฐ์ ดวงคำสวัสดิ์ (2540, หน้า 30-31) กล่าวว่าโดยทั่วไปแล้วการเพิ่มความรู้ไม่จำเป็นต้องทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเสมอไป เพียงแต่พบว่าความรู้และพฤติกรรมมีความสัมพันธ์กันเท่านั้น แม้ว่าความรู้ด้านสุขภาพเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติด้านสุขภาพของบุคคล แต่ต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ อีกมากที่มีอิทธิพลมากพอต่อการเกิดแรงจูงใจของบุคคล ที่จะใช้ความรู้ที่มีอยู่ให้เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ ประพฤติปฏิบัติหรือกระทำการต่าง ๆ ได้ กล่าวโดยสรุปก็คือ ความรู้เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ แต่ความรู้อย่างเดียวยังไม่เป็นการเพียงพอ สำหรับที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพ

เมื่อพิจารณาการป้องกันยาเสพติดของหน่วยงานต่าง ๆ ในชุมชนได้แก่ โรงเรียน สถานีนามัย สถานีตำรวจ เป็นการดำเนินการป้องกันยาเสพติดตามกรอบอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเพื่อตอบสนองตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มากกว่าเกิดจากการดำเนินการป้องกันยาเสพติดโดยหน่วยงานเอง นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับนโยบายและการให้ความสำคัญกับปัญหาเสพติดของหน่วยงานต้นสังกัดอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามในการดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาเสพติดนั้น ยังขึ้นอยู่กับว่าผู้รับนโยบายจะนำไปดำเนินการต่อมาก-น้อยเพียงใด เพราะยังมีอุปสรรคในเรื่องของเวลาและภาระงานประจำที่มีค่อนข้างมากอยู่แล้ว ดังจะเห็นได้จากการวิจัยที่พบว่า มีหลายหน่วยงานที่มีภาระงานประจำค่อนข้างมาก จึงทำให้การดำเนินการเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดในชุมชนทำได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร หากมีการกำหนดให้ในแต่ละหน่วยงานมีผู้รับผิดชอบโดยตรง มีการประสานกันระหว่างหน่วยงาน ก็น่าจะทำให้การดำเนินการป้องกันยาเสพติดได้ผลมากยิ่งขึ้น จากการวิจัยของ สานิต รัตนวิ (2541) เรื่องทัศนคติของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อนโยบายในการป้องกันปราบปรามยาเสพติด: กรณีศึกษาจังหวัดกำแพงเพชรพบว่า ความเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า การประสานนโยบาย และแผนยังไม่ชัดเจนต่างหน่วยต่างทำไม่ได้มาประสานกำหนดเป็นแผนให้ชัดเจน ทุกคนมีงานหมด งานยาเสพติดเป็นงานฝากไม่ใช่งานหลัก จึงทำให้การดำเนินการไม่ค่อยได้ผล

เมื่อพิจารณาจากการวิจัยจะพบว่า การป้องกันยาเสพติดในชุมชนตำบลนครชุมเป็นการดำเนินการโดยต่างฝ่ายต่างดำเนินการตามหน้าที่รับผิดชอบ ประชาชนในชุมชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติดในชุมชน หากมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการหาแนวทางการป้องกันยาเสพติดในชุมชนของตนกับคณะกรรมการหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะส่งผลให้ชุมชนมีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดที่เป็นรูปเป็นร่างมากขึ้น เนื่องจากประชาชนเกิดความมั่นใจ มีความรู้ลึกว่ามีแนวร่วมในการดำเนินการ และทำให้มีความกล้าที่จะให้ความร่วมมือและร่วมกันดำเนินการมากขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้มแข็งขึ้นในชุมชนและความเข้มแข็งนี้จะสามารถเป็นพลังที่จะผลักดันกลุ่มอิทธิพลให้ออกไปจากชุมชน และยังช่วยด้านทนายาเสพติดไม่ให้เข้ามาสู่ชุมชนได้ Wallerstein (อ้างทรงยศ คำชัย, 2540, หน้า 18) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมการตัดสินใจกิจกรรมของชุมชน การรวมกลุ่ม จะทำให้เกิดพลังใจเชื่อในพลังกลุ่มเชื่อมั่นว่าทำได้ และเกิดพลังชุมชนเป็นการเพิ่มความสามารถเพิ่มเครือข่าย ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ

ประสบผลสำเร็จ สมทรง รักษาเผ่าและสงครกฏณ์ ดวงคำสวัสดี (2540,หน้า48) กล่าวว่า การที่จะพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน ให้ยั่งยืนได้นั้นจะต้องช่วยให้ประชาชนและชุมชนมีศักยภาพ และความสามารถที่จะดำเนินการพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพของชุมชนได้ด้วยตนเอง การให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานจะช่วยให้แผนงานต่าง ๆ ที่วางไว้จะได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับชุมชน ทำให้ได้รับแนวคิดใหม่ ๆ และภูมิปัญญาของชุมชนมาช่วยแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการไว้วางใจและสนับสนุนในการดำเนินงาน ทำให้เกิดการประสานงานภายในชุมชน ทำให้ชุมชนตระหนักถึงปัญหาให้ความสนใจปัญหา และพัฒนาความสามารถที่จะนำไปสู่การรับผิดชอบในการดำเนินการด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ เอลิมพล ต้นสกุล (2541,หน้า85-86) ที่กล่าวว่า การให้ประชาชนในหมู่บ้านได้รู้สึกเป็นเจ้าของ และเข้าร่วมช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ซึ่งไม่ได้หมายถึงเฉพาะชุมชนให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการพัฒนา หากแต่หมายถึงประชาชนในชุมชนนั้นเป็นผู้ตระหนักถึงปัญหาของชุมชนของตนเป็นอย่างดี จึงเป็นผู้กำหนดปัญหา วิเคราะห์ปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน ทั้งนี้โดยชุมชนจะมีความสามารถแยกแยะได้ว่า วิธีการแก้ปัญหาใดประชาชนในชุมชนสามารถแก้ไขได้ วิธีการใดที่อยู่นอกเหนือความสามารถของชุมชน ก็ต้องให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้แก้ไขปัญหานั้น จากการวิจัยของ นเรศ สงเคราะห์สุข พบว่า การแก้ปัญหาสารเสพติดโดยอุดมการณ์ของชุมชน ความสามัคคี การร่วมมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด องค์การรัฐและเอกชนมีบทบาทในการสนับสนุน จัดเวทีให้ชาวบ้านในการวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขโดยชาวบ้าน ทำให้การแก้ปัญหายาเสพติดของชุมชนได้ผล กล่าวได้ว่า การให้ประชาชนในชุมชนรวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการกับปัญหา การหาแนวทางดำเนินการกับปัญหาร่วมกัน จะทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ในชุมชนได้รับความร่วมมือและประสบความสำเร็จได้ และเมื่อพิจารณานโยบายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 141/2541 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการจะพบว่า มีนโยบายที่ชัดเจนในการให้ประชาชนในชุมชน รวมทั้งองค์กรชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยเสมอ แต่ในทางปฏิบัติมักจะยังไม่เห็นการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ชัดเจนมากนัก ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (อ้างใน เอลิมพล ต้นสกุล,2541,หน้า93) กล่าวว่า แนวคิดการเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการยังเป็นเรื่องใหม่ แต่ที่จริงจะเห็นว่าการระบุไว้ในเชิง

นโยบายของแผนชาติมีมากมาย แต่ในทางปฏิบัติยังเป็นการทำแบบค่อยเป็นค่อยไป เพราะเป็นการเปลี่ยนโครงสร้าง ทัศนคติ และค่านิยม โดยเฉพาะทางฝ่ายข้าราชการ ซึ่งมีระบบค่อนข้างรวมอำนาจและมีการปรับตัวได้ช้า ข้าราชการที่มีแนวคิดใหม่ยอมรับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างจริงจังยังมีน้อย ส่วนใหญ่ยังคงคุ้นเคยกับการสั่งการ การตัดสินใจแทนประชาชน เพราะต้องการการยอมรับของประชาชนโดยเร็ว เพื่อรายงานผลงานต่อหน่วยเหนือ หลักและวิธีการต่าง ๆ ต้องใช้เวลามากจึงจะเห็นผล ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ประชาชนในชุมชนยังไม่มีส่วนร่วมดำเนินการในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

จากการวิจัยครั้งนี้เมื่อพิจารณาแล้วยังพบว่า ยาเสพติดที่บุคคลทั่วไปมองว่าอันตรายเป็นโทษไม่มีประโยชน์ แต่ในกลุ่มคนที่เสพยาเสพติดกลับมองว่ามีประโยชน์ เช่น ในกลุ่มที่เสพยาเสพติดในการทำงานประเภทต่าง ๆ ที่ต้องใช้แรงงานหนัก พวกเขาเหล่านี้มองว่ายาบ้า กัญชา และเครื่องดื่มชูกำลังจำพวก ลิโพ กระทั่งแดง เอ็มร้อย มีประโยชน์ช่วยให้มีเรี่ยวแรงในการทำงานทนความร้อนสามารถทำงานได้มากและนานขึ้น และยังให้ได้ค่าแรงมากขึ้นด้วย จากผลการศึกษาของ จิตรดา ลัมจำรูญ (2538) พบว่า กลุ่มผู้ใช้แรงงานมีความเชื่อว่ายาบ้าเป็นยาช่วยให้งานได้มากขึ้น และจากประสบการณ์ที่เคยใช้ยาไม่เห็นว่ามีผลเสียอะไรมีแต่จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้น จึงทำให้มีการเสพยาบ้าเพื่อต้องการงานให้ได้มากโดยหวังที่จะได้รับค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากความกดดันในเรื่องค่าครองชีพ สอดคล้องกับการศึกษาของ จัตรอุมา เดิมรุ่ง (2531) ที่พบว่า กลุ่มคนงานแลปลามีการใช้ยากระตุ้นประสาทเพราะทราบว่าการใช้ยาดังกล่าวจะทำให้ไม่ง่วงนอนมีผลทำให้สามารถทำงานได้เพิ่มขึ้น และวิจิตร บุญยะโหดระและคณะ (2531) ที่พบว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจเป็นประเด็นสำคัญที่นำไปสู่การใช้ยาแอมเฟตามีนของคนขับรถบรรทุก สำหรับการเสพยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นจะพบว่า ยาเสพติดมีประโยชน์เพราะจะทำให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับสามารถอยู่ในกลุ่มเพื่อนได้ บางคนกล่าวว่าเสพแล้วช่วยให้สมองโล่ง จิตใจสบาย แจ่มใส เพลิดเพลิน ช่วยให้เรียนดีขึ้น หรือช่วยให้ลืมความทุกข์ต่าง ๆ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเสพยาเสพติด จากการวิจัยของ นายแพทย์วิชัย โปษะยะจินดา (อ้างในกนกพรรณ กัลยาณสุข, 2532) พบว่า สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้มีการเสพยาเสพติด เนื่องมาจากมีความเชื่อว่าการใช้ยาเสพติดทำให้ช่วงระยะเวลาพักผ่อนมีความสุข เพราะยาเสพติดช่วยให้ลืมความทุกข์ ความเคร่งเครียด

ความกังวลที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวัน จากการที่มีมุมมองว่ายาเสพติดเป็นประโยชน์จึงเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การป้องกันยาเสพติดไม่ได้ผลเท่าที่ควร

ในการป้องกันยาเสพติดในกลุ่มวัยรุ่นผู้วิจัยมีความเห็นว่า ครอบครัวมีความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด หากครอบครัวให้ความสนใจ สอดส่องดูแล การชักชวนให้คนในครอบครัวเลิกเสพยาเสพติด ตักเตือนสมาชิกของครอบครัวไม่ให้ไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจะช่วยป้องกันยาเสพติดได้ทางหนึ่ง สาเหตุหนึ่งที่ทำให้วัยรุ่นเสพยาเนื่องมาจากปัญหาครอบครัว โสภะ ขปิลมันน์ (อ้างในสมพร เทพสิทธา, 2541, หน้า29) กล่าวว่า สาเหตุสำคัญยิ่งที่เป็นฐานปัญหานำไปสู่ปัญหาลังคมอื่น ๆ คือสาเหตุจากครอบครัว ปัจจัยทางครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนคือ ความไม่สม่ำเสมอในการกวดขันพฤติกรรมและการลงโทษ ความแตกแยกของครอบครัว การขาดความรักความอบอุ่นในครอบครัว การขาดความเอาใจใส่ดูแลและปล่อยปละละเลยทอดทิ้งของบิดามารดา สิ่งเหล่านี้ล้วนมีผลต่อปัญหายาเสพติดโดยเฉพาะในกลุ่มวัยรุ่น สมพร เทพสิทธา (2541, หน้า24-27) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่ทำให้การฝึกอบรมแก่สมาชิกในครอบครัวที่เรียกว่า Socialization Agent ทำหน้าที่ปลูกฝังอบรมศีลธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี เพื่อจะได้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ความรักและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวจึงเป็นพลังสำคัญ เป็นพลังที่อาจจะช่วยให้ผู้ติดยาเสพติดเลิกยาเสพติด ในปัจจุบันมีการใช้ความสัมพันธ์อันดีงามของสมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะความรักความเมตตาของแม่ที่มีต่อลูกในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เรียกว่า “ครอบครัวบำบัด” (Family Therapy) ดังนั้น หากทุกครอบครัวในชุมชนให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติด ให้ความสนใจเอาใจใส่บุคคลในครอบครัวให้มากขึ้น ก็จะเป็นเกราะป้องกันยาเสพติดไม่ให้เข้ามาสู่ลูกหลานของเราได้

เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มที่มีการเสพยาเสพติดจะมีเงื่อนไขของการเสพยาที่แตกต่างกันไป ดังนั้นในการป้องกันปัญหายาเสพติดจึงต้องมีการแยกกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินการป้องกันให้เป็นไปตามสาเหตุของการเสพยาเสพติด จึงจะทำให้การป้องกันยาเสพติดได้ผลมากยิ่งขึ้น และนอกจากนั้นยังต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายในชุมชนไม่ว่าจะเป็น พ่อแม่ ผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อน เพื่อนบ้าน ครูอาจารย์ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประชาชนทุกคน จึงจะทำให้การป้องกันยาเสพติดในชุมชนบรรลุผลสำเร็จได้ เพราะปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาลังคมและมี

ความเกี่ยวข้องกับทุกส่วนในสังคม อรเพ็ญ นาควัชร (ม.ป.ป., หน้า90) กล่าวว่า ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่กว้างขวางมาก มีสาเหตุของการเกิดปัญหามากมาย ได้แก่ บุคลิกภาพของคน สภาพสังคมหรือสิ่งแวดล้อม สภาพครอบครัว สภาพเศรษฐกิจ และสภาพสังคม เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะผลักดันหรือชักจูงให้คนเสพยาเสพติด สอดคล้องกับ ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์ (2532, หน้า61) ที่กล่าวว่า ปัจจัยทางสังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนักเรียนวัยรุ่น อิทธิพลของครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดู บรรยากาศภายในครอบครัว ต้นแบบของพ่อแม่ อิทธิพลของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู เพื่อน บุคลากรอื่นในโรงเรียน อิทธิพลของสภาพแวดล้อมของชุมชนที่อยู่อาศัย มีผลผลักดันให้นักเรียนวัยรุ่นใช้สารเสพติด สมทรง รักษาเผ่าและตรงค์ภรณ์ ดวงคำสวัสดิ์ (2540, หน้า49) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมมีทั้งปัจจัยโน้มน้าวหรือปัจจัยพื้นฐาน เช่น ความรู้ ความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม และปัจจัยสิ่งแวดล้อมมากขึ้น ได้แก่ ปัจจัยเชื้ออำนาจต่าง ๆ และปัจจัยเสริม เช่น ปัจจัยทางด้านสังคมวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง อิทธิพลของผู้นำ สถาบันครอบครัว ญาติ เพื่อน และสื่อมวลชน เป็นต้น ดังนั้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลและชุมชน จึงจำเป็นต้องใช้วิธียาการต่าง ๆ เชี่ยวชาญระหว่างสาขา (Interdiscipline) มากขึ้น และต้องประสานงานและร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ (Intersectoral) มากขึ้น โดยเฉพาะองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ตลอดจนประชาชน ซึ่งจะต้องร่วมมือกันในการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของประชาชน ให้เป็นไปตามความพึงประสงค์ที่ต้องการอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ยาเสพติดมีความหลากหลายในตัวผู้เสพ และมีสาเหตุของการเสพยาเสพติดแตกต่างกัน ดังนั้นในการป้องกันยาเสพติดจึงต้องแยกแต่ละกลุ่มเป้าหมายตามสาเหตุของการเสพยาเสพติดจึงจะทำให้การป้องกันยาเสพติดประสบความสำเร็จ
2. การให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันยาเสพติด จะทำให้มีความร่วมมือและความมั่นใจในความปลอดภัยเนื่องจากมีแนวร่วมในการดำเนินการ ทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและนำไปสู่ชุมชนปลอดยาเสพติดในที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาต่อว่า ภายหลังจากที่มีการดำเนินการป้องกันยาเสพติดไปอย่างจริงจัง แล้วนั้น สภาพปัญหาเป็นอย่างไร มีการเสพยาเสพติดในกลุ่มใหม่หรือกลุ่มเดิมหรือไม่ อย่างไร
2. ควรมีการเข้าไปศึกษาในส่วนของกลุ่มผู้เสพยาเสพติดในชุมชนว่ามีแนวคิด ความรู้สึก ในการเสพยาเสพติดอย่างไร มีความต้องการอย่างไร ต้องการให้ชุมชนเข้ามาแก้ปัญหาดังจุดนี้ อย่างไรบ้าง
3. ควรมีการเข้าไปศึกษาในชุมชนที่เคยมีการระบาดของยาเสพติด และภายหลังจากได้มีการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดจนกลายเป็นชุมชนปลอดยาเสพติด ว่ามีกลวิธีอย่างไรในการ ดำเนินการจนประสบผลสำเร็จเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการแก้ชุมชนอื่นต่อไป